

не лише всеохоплюючої, а й доступної екологічної інформації. Дані щодо забруднення навколишнього середовища мають бути відомі кожному. Усвідомлення необхідності змін у сфері екології не обов'язково повинне диктуватись моральними принципами, воно може включатись у розрахунок на отримання певної користі: або матеріальних благ, або репутації в діловому світі тощо. У будь-якому разі кожна людина має бути зацікавленою у здійсненні реальних і позитивних екологічних перетворень [9, с. 203]. Таким чином, на сьогодні маємо констатувати наявність цілої низки суперечностей різного рівня, що існують як в усвідомленні екологічної ситуації в нашій державі, так і в спробах формувати більш-менш зрозумілу екологічну політику як з боку держави, так і з боку громадянського суспільства. Саме необхідність концептуально-теоретичного аналізу таких суперечностей й обумовлює високу науково-евристичну актуальність нашого дослідження.

Список використаних джерел

1. Хвесик М. А. Екологічна криза в Україні: соціально-економічні наслідки та шляхи її подолання / М. А. Хвесик, А. В. Степаненко // Економіка України. – 2014. – №1. – С.74–86.
2. Колєнов О. М. Сучасний стан охорони довкілля в Україні та результативність державної екологічної політики / О. М. Колєнов // Актуальні проблеми державного управління: Збірник наукових праць. – Харків: Видавництво ХарРІ НАДУ «Magistr», 2013. – №2 (44). – С.67–73.
3. Хилько М. Екологізація політики / М. Хилько. – К.: ВАДЕКС, 2014. – 344 с.
4. Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2020 року. Затверджено Законом України від 21.12.2010 №2818-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – №26. – Ст.218.
5. Knoepfel P. Environmental Policy Analyses: Learning from the Past for the Future / Peter Knoepfel. – Berlin: Springer-Science & Business Media, 2007. – 506 p.
6. Ковалевська Ю. С. Державне управління процесами забезпечення екологічної безпеки в Україні. Автореф. дис. ... канд. наук з державного управління. Спец.: 25.00.02 – механізми державного управління / Юлія Ковалевська. – Донецьк, 2009. – 22 с.
7. Ветвицький Д. О. Напрями та пріоритети розвитку державної екологічної політики України в умовах глобалізації / Д. О. Ветвицький // Наукові розвідки з державного та муніципального управління. – К.: АМУ, 2013. – Вип.1. – С.108–121.
8. Ветвицький Д. О. Розвиток державної екологічної політики України в умовах глобалізації. Автореф. дис. ... канд. наук з державного управління. Спец.: 25.00.02 – механізми державного управління / Дмитро Ветвицький. – К., 2010. – 22 с.

References

1. Hvesyk M. A. Ekologichna kryza v Ukraini: social'no-ekonomichni naslidky ta shljahy i'i' podolannja / M. A. Hvesyk, A. V. Stepanenko // Ekonomika Ukrainy. – 2014. – №1. – S.74–86.
2. Koljenov O. M. Suchasnyj stan ohorony dovkillja v Ukraini ta rezul'tatynist' derzhavnoi' ekologichnoi' polityky / O. M. Koljenov // Aktual'ni problemy derzhavnogo upravlinnja: Zbirnyk naukovykh prac'. – Harkiv: Vydavnytvo HarRI NADU «Magistr», 2013. – №2 (44). – S.67–73.
3. Hyl'ko M. Ekologizacija polityky / M. Hyl'ko. – K.: VADEKS, 2014. – 344 s.
4. Osnovni zasady (strategija) derzhavnoi' ekologichnoi' polityky Ukrainy na period do 2020 roku. Zatverdzheno Zakonom Ukrainy vid 21.12.2010 №2818-VI // Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrainy. – 2011. – №26. – St.218.
5. Knoepfel P. Environmental Policy Analyses: Learning from the Past for the Future / Peter Knoepfel. – Berlin: Springer-Science & Business Media, 2007. – 506 p.

6. Kovalevs'ka Ju. S. Derzhavne upravlinnja procesamy zabezpechennja ekologichnoi' bezpeky v Ukraini. Avtoref. dys. ... kand. nauk z derzhavnogo upravlinnja. Spec.: 25.00.02 – mehanizmy derzhavnogo upravlinnja / Julija Kovalevs'ka. – Donec'k, 2009. – 22 s.

7. Vetyvc'kyj D. O. Naprjamy ta prjorytety rozvytku derzhavnoi' ekologichnoi' polityky Ukrainy v umovah globalizacii' / D. O. Vetyvc'kyj // Naukovi rozvidky z derzhavnogo ta municypal'nogo upravlinnja. – K.: AMU, 2013. – Vyp.1. – S.108–121.

8. Vetyvc'kyj D. O. Rozvytok derzhavnoi' ekologichnoi' polityky Ukrainy v umovah globalizacii'. Avtoref. dys. ... kand. nauk z derzhavnogo upravlinnja. Spec.: 25.00.02 – mehanizmy derzhavnogo upravlinnja / Dmytro Vetyvc'kyj. – K., 2010. – 22 s.

Kontsurak O., applicant, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), gileya.org.ua@gmail.com

Ecological state of the state: paradoxes of theory and practice

One of the key contradictions in the environmental situation in Ukraine is the ineffective management of macroeconomic processes, which results in disparaging attitude to environmental issues. From such management to a large extent depends rationality of the use of national natural resources, cautiousness in relation to nature and socio-cultural environment, in the end, to the person and his everyday environment. The emissions from the nature of residues and by-products of industrial production become threatening. As a result of pollution of soils, reservoirs, and forest areas, the natural environment becomes aggressive and hostile to humans; finding it threatens diseases that cannot be diagnosed. The paradox is convinced that at the level of the theory these questions are defined quite clearly, clearly and clearly; At the same level of practice – they are simply ignored. Responsibility for violating the norms of ecologically safe activity in Ukraine is virtual.

Keywords: man, nature, culture, ecology, politics, education, education.

* * *

УДК 323.1:316.3(477)(045)

Красніцька Г. М.,

кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та економічної теорії, Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ (Україна, Вінниця), krasnitska-am@ukr.net

Проблеми єдності нації в умовах глобалізації

Досліджуються основні проблеми єдності нації в умовах глобалізації. Висвітлено результати етапів в умовах сучасного суспільства. Виявлено головну позицію глобалізації в сучасному світі.

Ключові слова: глобалізація, національна ідентичність, ідея, самосвідомість, культурна глобалізація, нація, визнання, європеїзація.

Глобалізація як історичне явище і феномен, а також як об'єктивна закономірність розвитку людства все частіше привертає увагу дослідників-науковців у всьому світі.

Поняття глобалізації трактувалось у значенні надання чому-небудь глобальних масштабів або глобального характеру. Кожна глобальна проблема досліджувалась окремо, а їх взаємозв'язок достатньо глибоко не вивчався. І лише у 1990-ті роки, по суті, сформувалась глобалістика як галузь науки [1].

Глобалізація (від англ. «globe» – земна куля) – складний, багатогранний процес, який має безліч проявів та включає багато проблем. Саме це робить проблематичним дати єдине, однозначне сформульоване визначення глобалізації, яке б охопило всі сторони цього вкрай складного явища, що має планетарні масштаби. Існують такі визначення:

Глобалізація – тривалий процес інтеграції національних економік світу з метою розв'язання глобальних проблем людства.

Глобалізація – процес, завдяки якому досягнення, рішення і діяльність людей в одній частині земної кулі справляють значний вплив на окремих людей і їхніспільноти в усіх частинахсвіту.

Глобалізація – складне явище взаємозалежності економік, що виникає у зв'язку з обміном товарів і послуг та потоками капіталів.

Сучасний розвиток українського суспільства характеризується як період трансформаційних процесів, що обумовлений пошуком власного шляху розвитку та зміни цінностей. Людський спосіб життя зумовлює таке існування цінностей, де найвищою постає такий, який визначає сенс життя особистості, всю мотивацію її існування.

Актуальність теми полягає в тому, чи можливо зберегти національну ідентичність, національну культуру в умовах глобалізації.

Національна ідентичність, на думку сучасних вітчизняних науковців, спирається на культурні й громадянсько–політичні традиції, інтереси, перспективи політичного розвитку, спільні політичні інститути, права та обов'язки, економічний і соціальний простір, спільність громадянства.

Цілісність національної ідентичності сприяє збереженню консенсусу із фундаментальних питань розвитку держави. Національна ідентичність – це невроджена риса народу, а результат суспільного виховання у поєднанні з етнічною ідентичністю, вона може перетворитися на рушійну силу суспільно–політичних перетворень. Інше формування національної ідентичності сьогодні потребує перш за все, політичної волі для консенсусу та розуміння суспільством української держави як спільного історичного надбання, а також об'єднання зусиль заради запровадження ефективних механізмів загальногромадянського залучення українців до цього процесу.

Метою даної статті є визначення шляхів збереження національної культурної ідентичності в умовах прогресуючого мультикультуралізму в Європі.

Сучасний розвиток українського суспільства характеризується як період трансформаційних процесів, що обумовлений пошуком власного шляху розвитку та зміни цінностей. Людський спосіб життя зумовлює таке існування цінностей, де найвищою постає та, яка визначає сенс життя особистості, всю мотивацію її існування. Україна як незалежна держава, що не так давно стала на самостійний шлях формування нових соціально–економічних, політичних, духовних орієнтирів, свої ідеї, мрії та сподівання значною мірою пов'язує з молоддю [2].

Ще більшу загрозу для української незалежності становить вкрай низька («до модерна») національна самосвідомість населення, котра складається з великої російської меншини (понад 20% громадян) і ще більшої групи русифікованих українців (приблизно 30% населення). Це остання група, суттєво відрізняючись за своїми цінностями й орієнтаціями і від власне росіян, і від україномовних українців, великою мірою зумовлює загальну амбівалентність українського населення й суттєво ускладнює процеси творення та розвитку громадянського суспільства.

До останнього часу Україна перебувала ніби у зачарованому колі: повноцінне громадянське суспільство

й модерна політична нація не мали шансів повстати без усунення від влади посткомуністичної олігархії, а усунути цю олігархію було практично неможливо без достатньо дозрілого громадянського суспільства й розвиненої національної свідомості [3, с. 9–27].

Розвиток національної самосвідомості включає в себе: почуття любові до своєї Батьківщини, свого народу, національної культури і рідної мови; почуття національної гордості чи національного невдоволення; почуття причетності до долі свого народу, своєї країни; готовності й волі до здійснення національної мети.

Головним змістом освіти повинно стати вивчення історії та життєвого досвіду рідного народу, що забезпечить найбільш суттєву для кожної особистості етнічну або культурну ідентифікацію, та дозволить людині відкрити для себе свою справжню природу, духовність, автентичний досвід буття і, можливо, подальшу долю. Певні традиції, обряди, звичаї, а також історичні події, герої та цінності етнічної культури потрібно вивчати не відсторонено, а включаючи в повсякденне життя. Тільки тоді історія зможе передати нашим нащадкам не тільки добродійність предків, а й сучасні права та обов'язки.

Кожний наступний крок у самореалізації особистості засобами освіти призводить до збагачення внутрішнього світу, здобуття істини та моралі. Перед освітою постали завдання, породжені процесами глобалізації, колективної та, водночас, національної ідентифікації, що вимагають формування у людини таких знань та вмій, які дозволять, з одного боку, стати толерантною, відкритою особистістю, а з іншого – не відмовлятися від коренів, що визначають етнічну ідентичність, наповнити їх змістом сьогодення.

Зауважимо, що у великій мірі проблеми збереження національної ідентичності пов'язані з масовими міграціями населення у другій половині ХХ століття та на початку ХХІ. Навіть на сучасному історичному етапі спостерігаємо феномен перетину інтересів іммігрантів та представників титульної нації. Якщо у минулому столітті права національних меншин притискалися, то сьогодні представники нижчих та середніх прошарків суспільства об'єднуються для захисту загальних життєвоважливих інтересів, не дивлячись на країну походження. Тобто, відбувається процес консолідації титульної нації та іммігрантів на ґрунті загальних економічних та політичних інтересів, тоді як етнічні проблеми відходять на другий план, але це не означає, що ці проблеми не є актуальними. Саме процеси глобалізації відкривають перед європейцями як титульними націями зовсім не безхмарне майбутнє. Оскільки імміграційні групи відрізняються від європейців великим рівнем народжуваності, то з роками корінного населення ставатиме все менше. Як наслідок – послаблення їх економічних, соціальних та політичних позицій.

Маючи ХХІ століття, ми стикаємося з такими проблемами як безробіття та убогість. Ми стаємо свідками того, що по всій планеті поширюється економічна мафія, тероризм, екстремізм, революції, а це призводить до деградації та втрати національної ідентичності. Тому людство повинно дотримуватись національної ідеї. Це означає, «що вона виникає лише з виникненням рефлексуючої національної інтелігенції,

яка продукує філософію, історію та культурологію національного» (Н. Хамітов).

Культурна глобалізація – багатоаспектний процес, що вплинув на відносини між релігіями й етносами, традиційні й сучасні цінності, різні культурні орієнтації, стилі життя й смаки в споживанні. Усе більшою мірою цей процес зазнає впливу новітніх технологій у сфері інформації і комунікації. Загальна вихідна «теорема» тут та ж сама, що й в аналізі інших аспектів глобалізації. Вона стверджує: «Матеріальні стосунки локалізуються, політичним – інтернаціоналізуються, символічні – глобалізуються».

Ідеально-типовий зразок культурної глобалізації:

- у духовній сфері – релігійна мозаїчність поза територіальною приналежністю;
- в етнічній сфері – космополітизм і розмаїття поза територіальною приналежністю;
- в економічній сфері – споживання трафаретної і репродукованої продукції;
- в інформаційно-комунікативній сфері – глобальне поширення уявлень та інформації.

Глобалізація сприймається як розмивання влади держави. Велика роль у цьому процесі належить розвитку комунікацій: на зміну в потовому зв'язку, який легко могла контролювати державна адміністрація прийшли інші види зв'язку: ефірний, дрововий, електронний, супутниковий; з'явилася мережа Інтернет. Глобальний феномен інформатизації в більшості країн світу призводить до обмеженості спілкування з народною культурою. Насторожує, крім того, «американізація» мов народів світу [4].

Зокрема, глобалізація ще не одержала перемогу планетарного масштабу. Відбувається лише піднесення міжнародного у межах контролю за економічними наслідками глобалізації економіки та шляхом еволюційних змін міжнародного права. Збереження ж національної ідентичності в сучасних умовах повинно бути першочерговим завданням національних систем освіти. Тому освіта повинна бути на високому рівні. Саме заклади освіти покликані не допустити перетворення «людини з корінням» на «людину з антенами» (А. Перотті), адже перед нею відкривається велика кількість можливостей та цінностей сучасного світу, але за умов динамізації культури, швидкоплинності соціальних змін, процес формування особистості є проблемою.

Глобальний світ справді є глобальним у розумінні об'єктивної взаємозалежності народів, однак він незрівнянно менш глобальний у розумінні суб'єктивної політичної готовності, готовності до співробітництва на основі сумлінної партнерської кооперації, до спільного вирішення глобальних світових або регіональних проблем [5].

Сьогодні ж глобалізація стала процесом будівництва нової єдності всього світу. Провідним напрямком якого і є інтенсивне поширення економіки, політики та культури розвинених країн у різноманітному просторі. Ці масштабні процеси відбуваються, переважно, добровільно.

Глобалізація йде сама по собі, і зупинити її неможливо. До неї потрібно пристосовуватися: використовувати переваги та боротися з недоліками.

Таким чином, не слід забувати, що глобалізація – це не тільки наше неминуче завтра, це вже і наше сьогодні. Тотальне протистояння глобалізації з опором на етнокультурну, конфесійну і національно-державну

відстороненість – це шлях в нікуди, який обрікає на відсталість і зникнення з обличчя Землі. Якщо ми протиставимо себе прогресивному ходу історії і законам розвитку соціуму, то отримаємо результати, які суворо відрізняються від очікуваних.

Список використаних джерел

1. Федотов А. П. Глобалистика как новая наука о современном мире. – М., 2002.
2. Красніцька Г. М. Формування етично-ціннісних орієнтацій молоді / Ганна Миколаївна Красніцька // Гілея: науковий вісник. – 2016. – Вип. 107 (4). – С. 291–293.
3. Рябчук Микола. Дилема українського Фауста: громадянське суспільство і розбудова держави. – К., 2000.
4. Воронкова В. Г. Філософія глобалізації: соціоантропологічні, соціоекономічні та соціокультурні виміри. Монографія / Воронкова Валентина Григорівна. – Запоріжжя: Видавництво ЗДІА, 2010.
5. Забужко О. Шевченків Міф України: спроба філософського аналізу.
6. Серый А. В., Яницкий М. С. Ценностно-смысловая сфера личности. Учебное пособие. – Кемерово: Кемеровский государственный университет, 1999.
7. Удовик С. Л. Глобализация: семиотические подходы. – К.: Ваклер, 2002. – 480 с.

References

1. Fedotov A. P. Globalistika kak novaja nauka o sovremennom mire. – M., 2002.
2. Krasnic'ka G. M. Formuvannja etychno-cinnisnyh orijentacij molodi / Ganna Mykolajivna Krasnic'ka // Gileja: naukovyj visnyk. – 2016. – Vyp. 107 (4). – S. 291–293.
3. Rjabchuk Mykola. Dylema ukrai'ns'kogo Fausta: gromadjans'ke suspil'stvo i rozbudova derzhavy. – K., 2000.
4. Voronkova V. G. Filosofija globalizacii': socioantropologichni, socioekonomichni ta sociokul'turni vymiry. Monografija / Voronkova Valentyna Grygorivna. – Zaporizhzhja: Vydavnytvo ZDIA, 2010.
5. Zabuzhko O. Shevchenkiv Mif Ukrai'ny: sprobа filosof's'kogo analizu.
6. Seryj A. V., Janickij M. S. Cennostno-smyslovaja sfera lichnosti. Uchebnoe posobie. – Kemerovo: Kemerovskij gosudarstvennyj universitet, 1999.
7. Udovik S. L. Globalizacija: semioticheskie podhody. – K.: Vakler, 2002. – 480 s.

Krasnitska H. M., candidate of historical sciences, assistant professor of philosophy and economic theory, Vinnytsa trade and economic institution (Ukraine, Vinnitsa), krasnitska-am@ukr.net

Problems of nation's unity in globalization conditions

In this article, the main problems of the unity of the nation in the context of globalization are explored. The results of the stages in the conditions of modern society are highlighted. The main position of globalization in the modern world is revealed.

Keywords: globalization, national identity, idea, identity, cultural globalization, nation, recognition, europeization.

* * *

УДК 1:37

Кулик О. В.,
доктор філософських наук, професор
кафедри філософії, Дніпровський
національний університет ім. Олеся Гончара
(Україна, Дніпро), prof.kulyk@gmail.com

ЦІЛІ НАВЧАННЯ ФІЛОСОФІЇ В США ТА УКРАЇНИ

Мета дослідження полягає в отриманні порівняльних даних щодо цілей навчання філософії в Україні та США за допомогою методу порівняльного